

РЕШЕНИЕ НА СЪДА (трети състав)

5 май 2011 година *

По дело C-434/09

с предмет преюдициално запитване, отправено на основание член 234 ЕО от Supreme Court of the United Kingdom, по-рано House of Lords (Обединено кралство), с акт от 5 май 2009 г., постъпил в Съда на 5 ноември 2009 г., в рамките на производство по дело

Shirley McCarthy

срещу

Secretary of State for the Home Department,

СЪДЪТ (трети състав),

състоящ се от: г-н К. Lenaerts, председател на състав, г-н D. Šváby, г-жа R. Silva de Lapuerta (докладчик), г-н E. Juhász и г-н J. Malenovský, съдии,

* Език на производството: английски.

генерален адвокат: г-жа J. Kokott,
секретар: г-жа L. Hewlett, главен администратор,

предвид изложеното в писмената фаза на производството и в съдебното заседание от 28 октомври 2010 г.,

като има предвид становищата, представени:

- за г-жа McCarthy, от г-н S. Cox, barrister, и г-жа K. Lewis, solicitor,

- за правителството на Обединеното кралство, от г-н S. Ossowski, в качеството на представител, подпомаган от г-н T. Ward, barrister,

- за датското правителство, от г-н C. Vang, в качеството на представител,

- за естонското правителство, от г-жа M. Linntam, в качеството на представител,

- за Ирландия, от г-н D. O'Hagan и г-н D. Conlan Smyth, в качеството на представители, подпомагани от г-н B. Lennon, barrister,

- за нидерландското правителство, от г-жа C. Wissels и г-жа M. de Ree, в качеството на представители,

— за Европейската комисия, от г-жа D. Maidani и г-н M. Wilderspin, в качеството на представители,

след като изслуша заключението на генералния адвокат, представено в съдебното заседание от 25 ноември 2010 г.,

постанови настоящото

Решение

- 1 Преюдициалното запитване се отнася до тълкуването на член 3, параграф 1 и на член 16 от Директива 2004/38/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 29 април 2004 година относно правото на граждани на Съюза и на членове на техните семейства да се движат и да пребивават свободно на територията на държавите членки, за изменение на Регламент (ЕИО) № 1612/68 и отменяща Директиви 64/221/ЕИО, 68/360/ЕИО, 72/194/ЕИО, 73/148/ЕИО, 75/34/ЕИО, 75/35/ЕИО, 90/364/ЕИО, 90/365/ЕИО и 93/96/ЕИО (ОВ L 158, стр. 77; Специално издание на български език, 2007 г., глава 5, том 7, стр. 56 и поправка в ОВ L 229, стр. 35).
- 2 Запитването е отправено в рамките на спор между г-жа McCarthy и Secretary of State for the Home Department (министърът на вътрешните работи, наричан по-нататък „Secretary of State“) във връзка с подадена от нея молба за издаване на разрешение за пребиваване.

Правна уредба

Право на Съюза

3 Съгласно съображения 1—3 от Директива 2004/38:

„(1) Гражданството на Съюза дава на всеки гражданин на Съюза основно и индивидуално право да се движи и пребивава свободно на територията на държавите членки при съблюдаване на постановените в Договора ограничения и условия и на мерките, взети за прилагането му.

(2) Свободното движение на хора представлява една от основните свободи на вътрешния пазар, който включва пространство без вътрешни граници и в който свободата се гарантира в съответствие с разпоредбите на Договора.

(3) Гражданството на Съюза следва да бъде основният статус на гражданите на държавите членки, когато те упражняват правото си на свободно движение и пребиваване. Поради това е необходимо да се кодифицират и преразгледат съществуващите инструменти на Общността, в които поотделно се разглеждат — работници, самостоятелно заети лица, както и студенти и други незаети с трудова дейност лица, за да се опрости и укрепи правото на свободно движение и пребиваване на всички граждани на Съюза“.

4 Глава I от Директива 2004/38, озаглавена „Общи разпоредби“, обхваща членове 1—3 от нея.

5 Посоченият член 1, озаглавен „Предмет“, гласи:

„Настоящата директива определя:

- а) условията, уреждащи упражняването на правото на гражданите на Съюза и на членовете на техните семейства на свободно движение и пребиваване на територията на държавите членки;
- б) правото на гражданите на Съюза и на членовете на техните семейства на постоянно пребиваване на територията на държавите членки;
- в) ограниченията, налагани на правата, посочени в букви а) и б), от съображения, свързани с общественения ред, обществената сигурност или общественото здраве“.

6 Член 2 от Директива 2004/38, озаглавен „Определения“, гласи:

„За целите на настоящата директива:

- 1) „Гражданин на Съюза“ означава лице, което има гражданство на държава членка;

2) „Член на семейство“ означава:

- а) съпруга/съпругата;
  - б) партньор, с когото гражданинът на Съюза е сключил регистрирано съжителство въз основа на законодателството на държава членка, ако законодателството на приемащата държава членка третира регистрираното съжителство като равносилно на брак и в съответствие с условията, посочени в приложимото за случая законодателство на приемащата държава членка;
  - в) преки наследници, които са на възраст под 21 години или които са лица на издръжка, както и такива, които са наследници на съпруга/съпругата или партньора така, както е определен в буква б);
  - г) преки роднини по възходяща линия на издръжка, както и такива преки роднини на съпруга/съпругата или партньора, така както е определен в буква б);
- 3) „Приемаща държава членка“ означава държавата членка, в която гражданинът на Съюза се движи, за да упражни своето право на свободно движение и пребиваване“.

7 Член 3 от Директива 2004/38, озаглавен „Бенефициенти“, гласи в параграф 1:

„Настоящата директива се прилага за всички граждани на Съюза, които се движат или пребивават в държава членка, различна от тази, на която са граждани, и за членовете на техните семейства (така, както са определени в член 2, точка 2), които ги придружават или се присъединяват към тях“.

8 Глава III от тази директива, озаглавена „Право на пребиваване“, обхваща членове 6—15 от нея.

9 Член 6 гласи:

„1. Гражданите на Съюза имат право на пребиваване на територията на друга държава членка за срок до три месеца без никакви условия или формалности, освен изискването да притежават валидна карта за самоличност или паспорт.

2. Разпоредбите на параграф 1 важат също така за членове на семейството, притежаващи валиден паспорт, които не са граждани на държава членка и които придружават или се присъединяват към гражданина на Съюза“.

10 Член 7 от Директива 2004/38 предвижда:

„1. Всички граждани на Съюза имат право да пребивават на територията на друга държава членка за срок, по-дълъг от три месеца, ако те:

а) са работници или самостоятелно заети лица в приемащата държава членка; или

б) притежават достатъчно средства за себе си и за членовете на семейството си, с цел да не се превърнат в тежест за системата за социално подпомагане на приемащата държава членка през времето си на пребиваване и притежават пълно здравно застрахователно покритие в приемащата държава членка; или

- в) — са записани в частно или държавно учебно заведение, акредитирано или финансирано от приемащата държава членка въз основа на нейното законодателство или административна практика, с основната цел да преминат курс на обучение, включително професионално обучение, и
- притежават пълно здравно застрахователно покритие в приемащата държава членка и убедят съответните национални власти, посредством декларация или други равностойни средства, избрани от тях, че притежават достатъчни финансови средства за себе си и за членовете на семейството си, с цел да не се превърнат в тежест за системата за социално подпомагане на приемащата държава членка през времето си на пребиваване; или
- г) са членове на семейството, придружаващи или присъединяващи се към гражданин на Съюза, който отговаря на условията, посочени в букви а), б) или в).

2. Правото на пребиваване, предвидено в параграф 1, обхваща и членове на семейството, които не са граждани на държава членка и които придружават или се присъединяват към гражданина на Съюза в приемащата държава членка, при условие че този гражданин на Съюза отговаря на условията, посочени в параграф 1, букви а), б) или в).

3. За целите на параграф 1, буква а) гражданин на Съюза, който вече не е работник или самостоятелно заето лице, запазва статуса си на работник или самостоятелно заето лице при следните обстоятелства:

[...]

4. Чрез дерогация от параграф 1, буква г) и параграф 2 по-горе, единствено съпругът/съпругата, регистрираният партньор, посочен в член 2, параграф 2, буква б) и децата на издръжка имат право на пребиваване като членове на семейството на гражданин на Съюза, отговарящ на условията на параграф 1, буква в) по-горе. Член 3, параграф 2 се прилага за неговите/нейните преки роднини по възходяща линия на издръжка и тези на неговия съпруг/неговата съпруга или регистриран партньор“.

- 11 В глава IV от Директива 2004/38, озаглавена „Право на постоянно пребиваване“, член 16, озаглавен „Общо правило за граждани на Съюза и членове на техните семейства“, предвижда:

„1. Граждани на Съюза, които са пребивавали законно в приемащата държава членка в продължение на непрекъснат срок от пет години, имат право на постоянно пребиваване в тази държава. Това право не зависи от условията, предвидени в глава III.

2. Параграф 1 се прилага също така за членове на семейството, които не са граждани на държава членка, ако те са пребивавали законно заедно с граждани на Съюза в приемащата държава членка в продължение на непрекъснат срок от пет години.

[...]

4. След като бъде придобито, правото на постоянно пребиваване се губи само при отсъствие от приемащата държава членка за срок, надвишаващ две последователни години“.

- 12 Глава V от тази директива, озаглавена „Разпоредби, които са общи по отношение на правото на пребиваване и на правото на постоянно пребиваване“, включва член 22, който под заглавие „Териториален обхват“ гласи:

„Правото на пребиваване и правото на постоянно пребиваване обхващат цялата територия на приемащата държава членка. Държавите членки могат да налагат териториални ограничения на правото на пребиваване и на правото на постоянно пребиваване, само когато същите ограничения се прилагат и по отношение на техните граждани“.

Национално право

- 13 Съгласно правната уредба на Обединеното кралство в областта на имиграцията гражданите на трети страни, които не разполагат с разрешение за пребиваване на територията на Обединеното кралство в съответствие с тази правна уредба, не отговарят на условията за предоставяне на разрешение за пребиваване съгласно тези разпоредби и в качеството на съпруг/съпруга на лице, установено в Обединеното кралство.

Спорът по главното производство и преюдициалните въпроси

- 14 Г-жа McCarthy, гражданка на Обединеното кралство, притежава и ирландско гражданство. Тя е родена и винаги е пребивавала в Обединеното кралство, без някога да е твърдяла, че е работник, самостоятелно заето лице или икономически самостоятелно лице. Тя получава социални помощи от държавата.

- 15 На 15 ноември 2002 г. г-жа McCarthy се омъжва за гражданин на Ямайка, който не разполага с разрешение за пребиваване в Обединеното кралство съгласно правната уредба в областта на имиграцията.
- 16 След сключване на брака г-жа McCarthy подава за първи път молба за издаване на ирландски паспорт и получава такъв.
- 17 На 23 юли 2004 г. г-жа McCarthy и съпругът ѝ молят Secretary of State да им бъде издадено разрешение за пребиваване и документ за пребиваване съгласно правото на Съюза, в качеството им съответно на гражданка на Съюза и на съпруг на гражданка на Съюза. Secretary of State отхвърля молбите им на основание, че г-жа McCarthy не е „лице със съответното качество“ (по същество: работник, самостоятелно заето лице или икономически самостоятелно лице) и че следователно г-н McCarthy не е съпруг на „лице със съответното качество“.
- 18 Г-жа McCarthy обжалва решението на Secretary of State по молбата ѝ пред Asylum and Immigration Tribunal (по-нататък наричан „Tribunal“), като този съд отхвърля жалбата ѝ на 17 октомври 2006 г. След като High Court of England and Wales връща делото за ново разглеждане, на 16 август 2007 г. Tribunal потвърждава решението си.
- 19 Подадената от г-жа McCarthy жалба срещу решението на Tribunal е отхвърлена от Court of Appeal (Civil Division). Г-жа McCarthy обжалва решението на този съд пред запитващата юрисдикция.

- 20 Г-н McCarthy не обжалва решението на Secretary of State в частта, която го засяга, но подава нова молба, която също е отхвърлена. Впоследствие г-н McCarthy обжалва това второ решение пред Tribunal, който отлага произнасянето по жалбата до обявяване на окончателното решение по жалбата, подадена от г-жа McCarthy.
- 21 При тези обстоятелства Supreme Court of the United Kingdom решава да спре производството и да постави на Съда следните преюдициални въпроси:

- „1) Има ли качеството на „бенефициент“ по смисъла на член 3 от Директива 2004/38[...] лице с двойно гражданство — на Ирландия и на Обединеното кралство — което е пребивавало през целия си живот в Обединеното кралство?
- 2) Такова лице пребивавало ли е „законно в приемащата държава членка“ за целите на член 16 от [тази] директива, при положение че не е могло да удовлетвори изискванията на член 7 от [посочената] директива [...]“.

По преюдициалните въпроси

- 22 Както произтича от точки 14—19 от настоящото решение, спорът по главното производство се отнася до молба за предоставяне на право на пребиваване въз основа на правото на Съюза, подадена от г-жа McCarthy, гражданин на Съюза, пред държава членка, чието гражданство тя притежава и в която винаги е пребивавала.

- 23 Всъщност целта на тази молба е на г-н McCarthy, гражданин на трета държава, да се предостави право на пребиваване съгласно Директива 2004/38 в качеството му на член на семейството на г-жа McCarthy, като се има предвид, че подобно право на пребиваване не произтича от прилагането на правната уредба на Обединеното кралство в областта на имиграцията.

По първия въпрос

- 24 В началото следва да се отбележи, че макар запитващата юрисдикция формално да ограничава въпросите си само до тълкуването на член 3, параграф 1 и член 16 от Директива 2004/38, това обстоятелство не е пречка Съдът да ѝ предостави всички насоки за тълкуване на правото на Съюза, които могат да бъдат полезни за решаване на делото, с което е сезирана, независимо дали тази юрисдикция ги е посочила във въпросите си (вж. Решение от 8 ноември 2007 г. по дело ING. AUER, C-251/06, Сборник, стр. I-9689, точка 38 и цитираната съдебна практика).
- 25 В това отношение трябва да се констатира, че нито от акта за преюдициално запитване, нито от преписката по делото, нито от представените на Съда становища следва, че г-жа McCarthy е използвала някога правото си на свободно движение на територията на държавите членки било в лично качество или в качеството на член на семейството на гражданин на Съюза, който е упражнявал такова право. Следва също така да се констатира, че г-жа McCarthy иска признаването на право на пребиваване въз основа на правото на Съюза, въпреки че не твърди, че е работник, самостоятелно заето лице или икономически самостоятелно лице.
- 26 Ето защо първият въпрос на запитващата юрисдикция трябва да се разбира като целящ да се установи по същество дали член 3, параграф 1 от Директива 2004/38 или член 21 ДФЕС се прилагат към положението на гражданин на Съюза, който никога не е използвал правото си на свободно движение, винаги е пребивавал в

държава членка, на която е гражданин, и освен това притежава гражданство на друга държава членка.

Предварителни бележки

- 27 В началото следва да се отбележи, че гражданството на Съюза дава на всеки гражданин на Съюза основно и лично право да се движи и пребивава свободно на територията на държавите членки при съблюдаване на постановените в Договора за функционирането на Европейския съюз ограничения и условия и на мерките, взети за прилагането му, като освен това свободното движение на хора представлява една от основните свободи на вътрешния пазар, която при това е закрепена и в член 45 от Хартата на основните права на Европейския съюз (Решение от 7 октомври 2010 г. по дело *Lassal*, C-162/09, Сборник, стр. I-9217, точка 29).
- 28 Що се отнася до Директива 2004/38, Съдът вече е имал повод да установи, че тя цели да улесни упражняването на основното и лично право на свободно движение и пребиваване на територията на държавите членки, което се предоставя на гражданите на Съюза пряко от Договора, и че тя има за цел по-специално да укрепи това право (вж. Решение от 25 юли 2008 г. по дело *Metock* и др., C-127/08, Сборник, стр. I-6241, точки 82 и 59, както и Решение по дело *Lassal*, посочено по-горе, точка 30).
- 29 Освен това Съдът заключава също, че един от принципите на международното право, който е потвърден в член 3 от Протокол № 4 към Конвенцията за защита на правата на човека и основните свободи и за който не може да се приеме, че съгласно правото на Съюза не действа в отношенията между държавите членки, не допуска дадена държава членка да отказва на собствените си граждани правото да влизат на нейна територия и да пребивават там независимо по каква причина (вж. Решение от 4 декември 1974 г. по дело *Van Duyn*, 41/74, Recueil,

стр. 1337, точка 22 и Решение от 27 септември 2001 г. по дело Barkoci и Malik, C-257/99, Recueil, стр. I-6557, точка 81), нито пък допуска тази държава членка да експулсира гражданите си от своя територия или да им отказва пребиваване на тази територия или да обвързва това с условия (вж. Решение от 7 юли 1992 г. по дело Singh, C-370/90, Recueil, стр. I-4265, точка 22 и Решение от 11 декември 2007 г. по дело Eind, C-291/05, Сборник, стр. I-10719, точка 31).

По приложимостта на Директива 2004/38

- 30 Първата част от настоящия въпрос, както е преформулиран от Съда, се отнася до това дали член 3, параграф 1 от Директива 2004/38 трябва да се тълкува в смисъл, че тази директива се прилага за гражданин в положение като това на г-жа McCarthy, който никога не е използвал правото си на свободно движение, винаги е пребивавал в държава членка, на която е гражданин, и освен това притежава гражданство на друга държава членка.
- 31 Граматическото, систематическото и телеологическото тълкуване на тази разпоредба налагат отрицателен отговор на този въпрос.
- 32 Всъщност, на първо място, съгласно член 3, параграф 1 от Директива 2004/38 бенефициент на същата е всеки гражданин на Съюза, който „се движи“ или пребивава в държава членка, „различна“ от тази, на която е гражданин.
- 33 На второ място, въпреки че е вярно, както се припомня в точка 28 от настоящото решение, че Директива 2004/38 има за цел да улесни и укрепи упражняването на основното и лично право на свободно движение и пребиваване на територията на държавите членки, което се предоставя пряко на всеки гражданин на

Съюза, това не променя обстоятелството, че предметът ѝ се отнася до условията, уреждащи упражняването на това право, както следва от член 1, буква а) от нея.

- 34 Като се има предвид, както се отбелязва в точка 29 от настоящото решение, че пребиваването на лице, което живее в държавата членка, чийто гражданин е, не може да бъде обвързвано с условия, Директива 2004/38 относно условията за упражняване на правото на свободно движение и пребиваване на територията на държавите членки не би могла да се прилага за гражданин на Съюза, който притежава безусловно право на пребиваване, поради факта че пребивава в държавата членка, на която е гражданин.
- 35 На трето място, от Директива 2004/38 в нейната цялост следва, че предвиденото от нея пребиваване е свързано с упражняването на свободата на движение на хора.
- 36 Така преди всичко член 1, буква а) от тази директива определя нейния предмет във връзка с упражняването на „правото“ на гражданите на Съюза „на свободно движение и пребиваване“ на територията на държавите членки. Такава връзка между пребиваване и свободно движение произтича освен това както от заглавието на посочената директива, така и от по-голямата част от нейните съображения, като впрочем второ съображение от нея се позовава изключително на свободното движение на хора.
- 37 По-нататък правата на пребиваване по Директива 2004/38, а именно както правото на пребиваване, предвидено в членове 6 и 7 от нея, така и правото на постоянно пребиваване, закрепено в член 16 от нея, се отнасят до пребиваването на гражданин на Съюза било в „друга държава членка“, било в „приемашката държава членка“ и в този смисъл уреждат правното положение на гражданина на Съюза в държава членка, на която не е гражданин.

- 38 Накрая, въпреки че, както се припомня в точка 32 от настоящото решение, член 3, параграф 1 от Директива 2004/38 определя като „бенефициент“ на същата всеки гражданин на Съюза, който се движи „или“ пребивава в държава членка, от член 22 от нея произтича, че териториалният обхват на правото на пребиваване и правото на постоянно пребиваване, предвидени в тази директива, включва цялата територия на „приемащата държава членка“, като последната е определена в член 2, точка 3 като държавата членка, в която „се движи“ гражданинът на Съюза, за да упражни „своето“ право на свободно движение и пребиваване на територията на държавите членки.
- 39 Ето защо в контекст като разглеждания в главното производство, доколкото никога не е използвал правото си на свободно движение и винаги е пребивавал в държава членка, на която е гражданин, съответният гражданин на Съюза не попада в обхвата на понятието „бенефициент“ по смисъла на член 3, параграф 1 от Директива 2004/38, поради което последната не се прилага за него.
- 40 Това заключение не може да бъде повлияно от факта, че посоченият гражданин притежава и гражданство на държава членка, различна от тази, в която пребивава.
- 41 Всъщност фактът, че гражданинът на Съюза притежава гражданството на повече от една държава членка, не означава, че е използвал правото си на свободно движение.
- 42 Накрая следва също да се отбележи, че доколкото гражданин на Съюза като г-жа McCarthy не попада в обхвата на понятието „бенефициент“ по смисъла на член 3, параграф 1 от Директива 2004/38, нейният съпруг също не попада в обхвата на това понятие, като се има предвид, че предоставените от тази директива права на членовете на семейството на бенефициента съгласно същата не представляват собствени права на тези членове, а производни права, придобити в качеството им на член на семейството на бенефициента (вж. по отношение

на разпоредби на правото на Съюза, предхождащи Директива 2004/38, Решение от 8 юли 1992 г. по дело Taghavi, C-243/91, Recueil, стр. I-4401, точка 7 и Решение по дело Eind, посочено по-горе, точка 23).

- 43 От това следва, че член 3, параграф 1 от Директива 2004/38 трябва да се тълкува в смисъл, че тази директива не се прилага за гражданин на Съюза, който никога не е използвал правото си на свободно движение, винаги е пребивавал в държава членка, на която е гражданин, и освен това притежава гражданство на друга държава членка.

По приложимостта на член 21 ДФЕС

- 44 Втората част от първия въпрос, както е преформулиран от Съда, се отнася до това дали член 21 ДФЕС се прилага за гражданин на Съюза, който никога не е използвал правото си на свободно движение, винаги е пребивавал в държава членка, на която е гражданин, и освен това притежава гражданство на друга държава членка.
- 45 В това отношение следва да се припомни, че според постоянната съдебна практика правилата на Договора в областта на свободното движение на хора и актовете по тяхното приложение не могат да се прилагат към случаи, които нямат никаква връзка с някое от уредените в правото на Съюза положения и при които всички релевантни обстоятелства са настъпили в границите само на една държава членка (вж. в този смисъл Решение от 1 април 2008 г. по дело Правителство на Френската общност и Валонско правителство, C-212/06, Сборник, стр. I-1683, точка 33, както и Решение по дело Metock и др., посочено по-горе, точка 77).

- 46 В това отношение все пак е необходимо да се отбележи, че положението на гражданин на Съюза, който подобно на г-жа McCarthy не е използвал правото си на свободно движение, не може само поради тази причина да се счита за чисто вътрешно положение (вж. Решение от 12 юли 2005 г. по дело Schempp, C-403/03, Recueil, стр. I-6421, точка 22).
- 47 Всъщност, както Съдът нееднократно е отбелязвал, статутът на гражданин на Съюза е предвиден да бъде основният статут на гражданите на държавите членки (вж. Решение от 8 март 2011 г. по дело Ruiz Zambrano, C-34/09, Сборник, стр. I-1177, точка 41 и цитираната съдебна практика). Освен това Съдът постановява, че член 20 ДФЕС не допуска национални мерки, които водят до лишаване на гражданите на Съюза от възможността действително да се ползват от най-съществената част от правата, които статутът им на граждани на Съюза им предоставя (вж. Решение по дело Ruiz Zambrano, посочено по-горе, точка 42).
- 48 Като гражданин най-малко на една държава членка лице като г-жа McCarthy се ползва със статута на гражданин на Съюза по смисъла на член 20, параграф 1 ДФЕС и следователно може да се позовава, включително пред своята държава членка на произход, на произтичащите от този статут права, и по-специално на предоставеното му с член 21 ДФЕС право да се движи и да пребивава свободно на територията на държавите членки (вж. Решение от 10 юли 2008 г. по дело Jira, C-33/07, Сборник, стр. I-5157, точка 17 и цитираната съдебна практика).
- 49 Все пак нито едно обстоятелство във връзка с положението на г-жа McCarthy, както е описано от запитващата юрисдикция, не води до заключението, че разглежданата в главното производство национална мярка би довела до лишаването ѝ от възможността действително да се ползва от най-съществената част от правата, произтичащи от статута ѝ на гражданин на Съюза, или до създаването на пречки за упражняването на правото ѝ да се движи и да пребивава свободно на територията на държавите членки съгласно член 21 ДФЕС. Всъщност като не са взели предвид ирландското гражданство на г-жа McCarthy, за да ѝ признаят право на пребиваване в Обединеното кралство, властите на Обединеното кралство изобщо не са накарнали правото ѝ да се движи и да пребивава свободно

на територията на държавите членки, нито впрочем което и да е друго право, предоставено ѝ по силата на нейния статут на гражданин на Съюза.

- 50 В това отношение следва да се отбележи, че за разлика от случая, по който е постановено Решение по дело Ruiz Zambrano, посочено по-горе, като последица от разглежданата национална мярка г-жа McCarthy не би била принудена да напусне територията на Съюза. Всъщност, както произтича от точка 29 от настоящото решение, съгласно един от принципите на международното право тя има безусловно право на пребиваване в Обединеното кралство, тъй като е гражданин на Обединеното кралство.
- 51 Настоящият случай се различава и от дело García Avello (C-148/02, Сборник, стр. I-11613), по което е постановено Решение от 2 октомври 2003 г. Всъщност по това дело Съдът постановява, че прилагането на правната уредба на определена държава членка към нейни граждани, които притежават и гражданство на друга държава членка, е довело до това въпросните граждани на Съюза да имат различни фамилни имена в разглежданите две правни системи и че това положение може да породи за тях сериозни неудобства както в професионален, така и в личен план, резултат по-конкретно от затруднения при ползването в държавата членка, на която са граждани, на права по силата на актове или документи, издадени на името, признато в другата държава членка, на която също са граждани.
- 52 Както Съдът отбелязва в Решение от 14 октомври 2008 г. по дело Grunkin и Paul (C-353/06, Сборник, стр. I-7639), в контекст като разглеждания по дело García Avello, посочено по-горе, от значение е не толкова дали разликата във фамилните имена е последица от двойното гражданство на заинтересованите лица, а по-скоро фактът, че тази разлика може да породи за съответните граждани на Съюза сериозни неудобства, представляващи пречка за свободното движение, която би могла да бъде оправдана само ако се основава на обективни

съображения и е пропорционална на следваната законоустановена цел (вж. в този смисъл Решение по дело Grunkin и Paul, посочено по-горе, точки 23, 24 и 29).

- 53 Така по дело Ruiz Zambrano и по дело García Avello разглежданата национална мярка е водела до лишаването на гражданите на Съюза от възможността действително да се ползват от най-съществената част от правата, предоставени им от този статут, или до създаването на пречки за упражняването на правото им да се движат и да пребивават свободно на територията на държавите членки.
- 54 Както обаче се припомня в точка 49 от настоящото решение, в контекста на главното производство обстоятелството, че г-жа McCarthy притежава не само гражданството на Обединеното кралство, но и ирландско гражданство, не означава, че някоя държава членка прилага мерки, които биха довели до лишаването ѝ от възможността действително да се ползва от най-съществената част от правата, предоставени от статута на гражданин на Съюза, или до създаването на пречки за упражняването на правото ѝ да се движи и да пребивава свободно на територията на държавите членки. Следователно в подобен контекст само по себе си това обстоятелство не е достатъчно, за да се приеме, че положението на заинтересованото лице се урежда от член 21 ДФЕС.
- 55 При тези условия следва да се заключи, че положението на лице като г-жа McCarthy няма никаква връзка с някое от уредените в правото на Съюза положения и че всички релевантни за това положение обстоятелства са настъпили в границите само на една държава членка.
- 56 От това следва, че член 21 ДФЕС не се прилага за гражданин на Съюза, който никога не е използвал правото си на свободно движение, винаги е пребивавал в държава членка, на която е гражданин, и освен това притежава гражданство на друга държава членка, при условие че този гражданин не е в положение, при което спрямо него се прилагат мерки на държава членка, които биха довели до лишаването му от възможността действително да се ползва от най-съществената

част от правата, предоставени от статута на гражданин на Съюза, или до създаването на пречки за упражняването на правото му да се движи и да пребивава свободно на територията на държавите членки.

57 С оглед на гореизложеното на първия поставен въпрос трябва да се отговори, че:

- член 3, параграф 1 от Директива 2004/38 трябва да се тълкува в смисъл, че тази директива не се прилага за гражданин на Съюза, който никога не е използвал правото си на свободно движение, винаги е пребивавал в държава членка, на която е гражданин, и освен това притежава гражданство на друга държава членка,

- член 21 ДФЕС не се прилага за гражданин на Съюза, който никога не е използвал правото си на свободно движение, винаги е пребивавал в държава членка, на която е гражданин, и освен това притежава гражданство на друга държава членка, при условие че този гражданин не е в положение, при което спрямо него се прилагат мерки на държава членка, които биха довели до лишаването му от възможността действително да се ползва от най-съществената част от правата, предоставени от статута на гражданин на Съюза, или до създаването на пречки за упражняването на правото му да се движи и да пребивава свободно на територията на държавите членки.

По втория въпрос

58 Предвид отговора на първия въпрос, поставен от запитващата юрисдикция, не следва да се отговаря на втория.

По съдебните разноски

- 59 С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред запитващата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноски. Разходите, направени за представяне на становища пред Съда, различни от тези на посочените страни, не подлежат на възстановяване.

По изложените съображения Съдът (трети състав) реши:

- 1) Член 3, параграф 1 от Директива 2004/38/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 29 април 2004 година относно правото на граждани на Съюза и на членове на техните семейства да се движат и да пребивават свободно на територията на държавите членки, за изменение на Регламент (ЕИО) № 1612/68 и отменяща Директиви 64/221/ЕИО, 68/360/ЕИО, 72/194/ЕИО, 73/148/ЕИО, 75/34/ЕИО, 75/35/ЕИО, 90/364/ЕИО, 90/365/ЕИО и 93/96/ЕИО трябва да се тълкува в смисъл, че тази директива не се прилага за гражданин на Съюза, който никога не е използвал правото си на свободно движение, винаги е пребивавал в държава членка, на която е гражданин, и освен това притежава гражданство на друга държава членка.

- 2) Член 21 ДФЕС не се прилага за гражданин на Съюза, който никога не е използвал правото си на свободно движение, винаги е пребивавал в държава членка, на която е гражданин, и освен това притежава гражданство на друга държава членка, при условие че този гражданин не е в положение, при което спрямо него се прилагат мерки на държава членка, които биха довели до лишаването му от възможността действително да се ползва от най-съществената част от правата, предоставени от

статута на гражданин на Съюза, или до създаването на пречки за упражняването на правото му да се движи и да пребивава свободно на територията на държавите членки.

Подписи